

Kandidatuppsats

Offentlig- och privat samverkan för fiberbyggnation på landsbygden

Marcus Svensson

Abstract

The Rural Development Program 2014-2020, is a way of reducing urbanization and creating more equal conditions between urban and rural areas. However, since fiberoptic cables is built on commercial terms, incentives for digging fiber in rural areas are lacking, which means that different types of support are required for construction to be possible. The administrative and financial difficulties require a good cooperation between all actors involved in the project.

The Swedish government's goal is that 95 percent of Swedish households will have access to fast broadband by 2020. A goal implemented at regional and municipal level. However, there are different strategies for how the municipalities choose to expand the countryside. In this essay I find out why municipalities choose different solutions and how state goals are implemented in practice.

I have chosen to compare three municipalities in Småland, all of whom have chosen different strategies for the construction of fiberoptic cables in rural areas. Namely Växjö, Markaryd and Kalmar.

The result shows that there is no connection between party politics and strategy selection. What approach the municipalities choose depends more on how resourceful the municipality is, whether they own an energy company or not and the personal involvement in the projects.

Nyckelord: Samverkan, Fiber, Landsbygdsutmaningar

Antal ord: 9980

Innehållsförteckning

1. Digitalisering för alla!	4
2. Material och metod	5
3. Teori och förklaringsmodeller	7
3.1 Samverkansteori.....	7
3.2 Public-Private Partnership.....	8
3.3 Lagen om offentlig upphandling och samverkansavtalen.....	9
4. Undersökning	11
4.1 Markaryd: EU-stöd.....	11
4.2 Växjö: Kommunalt monopol.....	15
4.3 Kalmar: Kommersiell lösning med kommunal medfinansiering.....	19
5. Fördjupning	23
5.1 Skillnader mellan kommersiella- och kommunala lösningar.....	24
5.2 Att förstå samverkan mellan privata- och offentliga verksamheter.....	25
5.3 Inget samband mellan partipolitik och implementering.....	27
5.4 Att problematisera det statliga bredbandstödet.....	28
6. Slutsats	30
7. Referenser	32
8. Bilagor	34

1. Digitalisering för alla!

Den pågående urbaniseringen i Sverige skapar klyftor och ojämlikhet mellan stad och landsbygd. Regeringens bredbandsmål är ett sätt att bromsa utflyttningen och skapa jämlikare förutsättningar för medborgarna oavsett var i landet man bor. Fiberutbyggnad på landsbygden är nödvändigt för att kunna bedriva företag, ha bankverksamhet, plugga på distans och ta del av en växande E-sjukvård. Det gamla kopparnätet kommer inte att klara av den ökande mängden data som förbrukas idag och i framtiden.

Regeringen har som målsättning att 95 procent av svenska hushåll ska ha tillgång till snabbt bredband senast år 2020 och 98 procent ska ha tillgång år 2025 (Regeringen 2016). Eftersom fiber byggs på kommersiella villkor i Sverige, innebär det att det finns olönsamma områden där inga aktörer vill verka. På landsbygden finns färre kunder och avstånden mellan fastigheterna är stora, vilket gör det mycket dyrare att gräva fiber. Det finns också administrativa svårigheter som kräver en effektiv samverkan för att byggnadsprojekten ska lyckas. Exempelvis att samla in godkända markavtal och tillstånd som möjliggör byggnation. I tätorterna äger kommunerna det mesta av marken, vilket underlättar effektiv fiberutbyggnad. På landsbygden ägs däremot marken av bland annat trafikverket, olika samfälligheter, svenska kyrkan och enskilda markägare, vilket försvårar byggnadsprocessen och ställer krav på en god samverkan mellan samtliga involverade aktörer.

Eftersom det saknas incitament att gräva fiber på landsbygden, kommer det att krävas både administrativa insatser och offentliga investeringar i form av stöd, för att uppnå regeringens målsättning. Själva implementeringen av statens mål sker på kommunal nivå och jag är intresserad av att veta hur kommunerna planerar att sätta regeringens bredbandsmål för landsbygden i bruk. Min forskningsfråga är därmed:

Varför väljer kommuner olika strategier för hur fibernätet ska byggas på landsbygden?

Det går att urskilja tre olika typer av tillvägagångssätt för att finansiera fiberbyggnation på landsbygden:

- EU-stöd
- Kommunalt monopol
- Kommersiell lösning med kommunal medfinansiering.

Gränserna för vad som faller inom ramen för varje strategi är dock flytande. Det finns alltså inga perfekta modeller. Däremot finns det kommuner med mer eller mindre inslag av varje. I Småland har jag hittat tre kommuner som var och en har valt olika strategier. Fördelen med att välja tre kommuner som ligger i anslutning till varandra är att det finns en snarlik landsbygd och därmed blir fallen mer jämförbara. I Markaryd har man fått EU-stöd för de flesta av sina projekt. I Växjö har kommunen valt att driva och bygga fibernätet själva och i Kalmar har man valt en kommersiell lösning med kommunal medfinansiering.

2. Material och metod

Min uppsats är en jämförande studie mellan tre kommuner som alla har valt olika lösningar för implementering av regeringens mål.

Syftet med uppsatsen är att förstå komplexiteten i samspelet mellan privata och offentliga aktörer, samt synliggöra hur man på ett effektivt sätt bedriver byggnation på landsbygden. Jag är medveten om att fiberbyggnationen inte har kommit tillräckligt långt för att man ska kunna jämföra utfall och resultat, men det är intressant att veta varför kommunerna har valt så olika lösningar för att nå regeringens mål. Därmed är studien ett fall av privat- och offentlig samverkan på landsbygden. Jag tror inte att det finns så mycket forskning kring fiber och jag hoppas kunna bidra till relevant teoribildning och existerande forskning.

Forskningen måste ställa frågor som är principiellt intressanta, vilket innebär att uppsatsen ska vara begränsad men ha stor räckvidd. Det handlar alltså om att kunna besvara de stora frågorna i det lilla formatet (Teorell & Svensson 2007, s. 17). Min forskningsfråga är avgränsad geografiskt till att behandla tre kommuner i Småland. När det kommer till begreppslig avgränsning så har jag valt att fokusera på implementering och samverkan.

För att forskning ska vara legitim krävs att man uppnår de samhällsvetenskapliga kraven på både inom- och utomvetenskaplig relevans. Jag anser att det utomvetenskapliga kriteriet uppfylls eftersom ett välfungerande samspel mellan privata- och offentliga aktörer är något som påverkar invånarna i alla landets kommuner. Dessutom berörs vi alla av regeringens mål om att svenska hushåll ska ha tillgång till fiber.

Det inomvetenskapliga kriteriet innebär att forskningen ska eftersträva kumulativitet, alltså bidra till den redan existerande forskningen. (Teorell & Svensson 2007, s. 18-19). Jag hoppas

att min uppsats genom teoriansknytningen både har breddat forskningen om infrastruktur men också bidragit till de teorier som jag valt att använda mig av.

När det kommer till arbetets upplägg har jag använt mig av en icke-experimentell undersökningsmetod. Jag har alltså genomfört en intensiv studie där jag jämför tre fall. Fördelen med den här typen av intensiva undersökningar är framförallt att den är bra för validiteten, det vill säga att man mäter det man avser att mäta utan att begå några större systematiska mätfel.

Den empiriska materialinsamlingen består av tre delar. Först och främst genom rapporter och dokument från kommunernas hemsidor, Jordbruksverket, länsstyrelsen i Kronoberg, länsstyrelsen i Kalmar och regeringen. Jag har även tagit del av samverkansavtal som skrivits mellan offentliga- och privata verksamheter för detaljer kring byggnation och vilka ansvarsområden parterna har.

Utöver det skriftliga materialet har jag även rest runt i Småland och genomfört fyra intervjuer för att få en djupare förståelse kring själva samverkansprocessen i respektive kommun.

Följande personer har intervjuats:

- Matz Persson är Bredbandssamordnare i Markaryds kommun. Han har en lång bakgrund inom telekombranschen och har tidigare arbetat för en av Telias entreprenörer. Just nu ansvarar han för bredbandsutbyggnaden i Markaryds kommun.
- Mats Bildh är affärsområdeschef på Wexnet AB och han har jobbat inom företaget sen 1999. Wexnet är ett kommunalt bolag som bygger fiber i Växjö kommun.
- Annika Fonseca är Bredbandssamordnare i Kalmar kommun sedan två år tillbaka. Hon är huvudprojektledare för fiberbyggnationen i kommunen.
- Tomas Avenborg är nätaffärsutvecklare på Skanova. Skanova är ett bolag inom Telia Company som driver, äger och bygger stora delar av fibernätet i Sverige. Tomas har bakgrund som kommunalråd och ordförande i tekniska nämnden i Lunds kommun. Han har även tjänstgjort som riksdagsledamot vid tre tillfällen under perioden 2011–2012.

Det empiriska materialet kommer sedan att knytas an till relevant teoribildning kring samverkan och Private- Public Partnership.

I uppsatsens första del kommer jag att presentera mina undersökningsobjekt, där jag behandlar varje kommun för sig. Undersökningarna bygger på intervjuerna och det skriftliga materialet. I den här delen kommer även teoriansknytningen att ske. Därefter följer en

fördjupningsdel där jag analyserar resultaten från undersökningsdelen. I fördjupningen kommer jag bland annat diskutera det politiska styrets relevans för vald finansieringsform och även djupdyka i bidragssystemets komplexitet. Avslutningsvis kommer jag att sammanfatta det viktigaste i min slutsats.

3. Teori och förklaringsmodeller

Det empiriska materialet och intervjuerna har jag anknutit till relevant teoribildning, för att studien ska kunna analyseras så bra som möjligt. Genom teorianknytning kan man ta del av existerande forskning och på så sätt bidra till att undersökningen blir ännu bättre. (Teorell & Svensson 2007, s. 44–45). För att förstå varför kommuner väljer olika strategier, har jag därför valt att tolka min undersökning med hjälp av en samverkansteori och private- public partnership.

3.1 Samverkansteori

Jag har valt att använda mig av Berth Danemarks teori om samverkan för att tolka hur aktörer interagerar med varandra vid förhandlingar om vilken strategi som ska implementeras för fiberbyggnation. Danemark är professor i sociologi vid Örebro Universitet och nämner flera viktiga faktorer som påverkar utgången för lyckad samverkan. Framförallt lägger teorin stor betoning på makt, inflytande och kunskap för att förstå samverkansprocesser. Han nämner några förutsättningar som bör finnas med vid samverkan:

- Det ska finnas en välfungerande ledning som kommunicerar tydligt och klart.
- Det måste finnas bestämda gemensamma mål.
- Det bör finnas förståelse för de olika parternas organisation.
- Det bör råda maktbalans så att ingen av parterna blir för stark.
- Parterna bör hitta olika sätt att hantera varandras skillnader (Danemark 2004).

För att dessa faktorer ska fungera krävs att parterna avsätter tid för fysiska samtal där man tillsammans kan reflektera och analysera fram lämpliga tillvägagångssätt för samverkan. Detta

är en förutsättning för att man ska kunna dra nytta av varandras kunskap och erfarenhet. Vilka maktrelationer som råder mellan aktörerna, lyfts fram som kanske den viktigaste förklaringen kring vad en samverkansprocess får för utfall. Det bör alltså råda en hyfsad jämlik maktrelation mellan parterna för att förhandlingarna ska fungera bra som möjligt. En osymmetrisk maktfördelning skulle exempelvis kunna uppstå om den ena parten försöker skaffa sig inflytande över någonting som ligger utanför det egna ansvarsområdet. Detta bör undvikas i så stor utsträckning som möjligt (Danemark 2004).

3.2 Public-Private Partnership

Jag har även använt mig av ”public- private partnership”, som är en modell för offentlig upphandling. Modellen innebär att man låter en kommersiell aktör bygga, driva och finansiera en offentlig nytting, som exempelvis infrastruktursatsningar. Syftet är helt enkelt att uppnå effektivitet och högre värde för pengarna genom samarbete mellan privata- och offentliga verksamheter. Den offentliga sektorn ansvarar då för att kartlägga vilket investeringsbehov som finns i kommunen, vilka projekt som ska prioriteras och vilken nytta som ska levereras till allmänheten. Den privata sektorn väljer sedan lämpliga tillvägagångsätt för att tillhandahålla nyttan till så låga kostnader som möjligt genom att bestämma vilka byggmetoder som passar bäst, vilket material som ska användas och hur designen bör se ut. (Hultén & Sannerstedt 2007, s. 12-15).

Att ingå i ett privat- offentligt partnerskap kan både vara givande och destruktivt. Att kommunikationen fungerar är den absolut viktigaste faktorn vid all form av samverkan, eftersom bristfällig informationsöverföring kan ge upphov till flera andra problem som kommer att diskuteras nedan.

Språkliga skillnader kan utgöra en svårighet för kommunikationen om parterna inte förstår varandra. Begrepp som myndighetsregler och finansiering kan tolkas på olika sätt beroende på vilken bransch man arbetar i och brist på förståelse kan i sin tur leda till konflikter (Eschenfelder 2011). Om den ena parten känner att den tappar kontrollen finns en risk att man börjar skapa regleringar och restriktioner mot den andra parten istället för att samarbeta. Bristande kommunikation kan också leda till att parterna omedvetet har olika målsättningar, trots att de tror att målen är gemensamma. Att inte komma överens om hur projekten ska finansieras kan leda till förluster i tid, resurser och den totala finansieringen av projektet.

När det kommer till målsättningar är det viktigt att ha förståelse för organisationernas olika syn på lönsamhet, eftersom det finns stora skillnader mellan privata- och offentliga verksamheter. Offentliga verksamheter får inte göra stora vinster och uppnår därför sina mål med långsiktigt engagemang över tid, medan privata organisationer oftast har kortsiktigare mål som syftar till lönsamhet (Ferris & Williams 2013).

Offentligt- privat samarbete kan också leda till problematik kring ansvarsskyldighet. När offentliga verksamheter förlitar sig på att privata aktörer ska sköta ”public service”, kan det bli svårare för offentliga verksamheter att hålla de privata aktörerna ytterst ansvariga ifall det skulle uppstå problem. Ansvarsskyldigheten kan även försvåras om det finns för många projekt och samarbeten. Ett stort antal uppgifter kan skapa osäkerhet och leda till att ena parten tar sig an den andra partens uppgift om ansvaret inte har definierats väl. Då kan det uppstå misstro och det finns en risk att parterna börjar utnyttja varandras svagheter (Babiak & Thibault 2009). Förståelse och kommunikation är alltså viktigt för en lyckad samverkan. Däremot kan det vara en styrka att arbeta med delar av projektet själv och ta egna initiativ när det behövs, eftersom det skapar effektivitet. Det kan alltså vara en fördel att behålla viss typ av individualism under processen.

3.3 Lagen om offentlig upphandling och samverkansavtalen

Då uppsatsen handlar om samverkan och offentliga verksamheter borde det vara naturligt att nämna lagen om offentlig upphandling. Jag har däremot valt att inte använda mig av den i uppsatsen, eftersom den saknar relevans för min undersökning. Nedan kommer jag kort att beskriva vad lagen innebär och varför den inte bör finnas med. Jag kommer även förklara innebörden av samverkansavtalen och varför dessa har större relevans för hur private-public partnership uppstår i fiberbranschen.

LOU innebär att skattefinansierade verksamheters inköp av varor och tjänster ska regleras. Syftet med lagen är helt enkelt att värna om konkurrensen, skydda användningen av skattemedel och försäkra sig om att upphandlingen är genomförd på ett affärsmässigt sätt (Konkurrensverket 2017).

Lagen ställer krav på att myndigheter måste annonsera alla kommande inköp, så att företag erbjuds en chans att lämna anbud. Myndigheterna har sedan en skyldighet att behandla

samtliga anbud som lämnas in. Att avgöra vem som vinner upphandlingen baseras på pris och hur väl aktören uppfyller de förutbestämda kraven. Lagen innebär att alla aktörer ska behandlas lika och inte diskrimineras (Konkurrensverket 2017).

I fiberbranschen gäller lagen om offentlig upphandling endast för inköp av varor och tjänster för det som kommunen äger och driver i egen regi. Min uppsats handlar dock om samverkan och hur kommunerna löser bredbandsfrågan. Jag kommer alltså att ta upp olika metoder som används för att nå statens mål och jämföra dessa med varandra. Kommunerna och de privata aktörernas samverkansavtal omfattas inte av LOU. Kommunen väljer alltså inte operatör för samverkan utifrån resultatet av en offentlig upphandling. Samarbetspartnern väljs utifrån vilken operatör som är mest trovärdig och uppfyller kommunens önskemål enligt samverkansavtalen. Dessa avtal är inte ekonomiskt bindande utan säger endast att båda parterna är villiga att hjälpa åt för att nå målen genom att underlätta för varandra och låta parterna ägna sig åt det dem är bäst på (Samverkansavtal 2014).

4. Undersökning

4.1 Markaryd: EU-stöd

Markaryds kommun är en liten landsbygdskommun i Småland med strax över 10 000 invånare. Sedan 1970-talet har man årligen noterat en befolkningsminskning, men de senaste tio åren har den fallande kurvan stabiliserats och långsamt börjat vända uppåt. För att öka inflyttningen har kommunen ett nära samarbete med näringslivet för att förbättra infrastruktur- och kommunikationer. Nyligen fick man exempelvis en tågstation, som har betytt mycket för invånarna (Markaryds Kommun 2017a). När det kommer till politisk styrning i kommunen är kristdemokraterna det överlägset största partiet, med 16 av 35 mandat i kommunfullmäktige. Tillsammans med moderaterna och centerpartiet har de egen majoritet (Markaryds Kommun 2017d). Anledningen till att kristdemokraterna är mycket större än riksgenomsnittet beror troligtvis på kommunalrådet Bengt Jannessons popularitet. Det var bland annat Bengt som lyckades få tågförbindelser till Markaryd. (Persson 2017).

Markaryd har varit skicklig med sin bredbandsstrategi för landsbygden. Kommunen har en ambitiös målsättning som säger att 98 procent av hushåll och företag ska ha tillgång till snabbt bredband år 2020, vilket är högre än de nationella målen. Dessutom har kommunen lyckats kvalificera sig för det statliga bredbandstödet i tre av fyra byggprojekt (Markaryds Kommun 2017b).

Vad är bredbandstödet?

Bredbandsstödet är en del av EU:s landsbygdsprogram som gäller mellan 2014–2020. Programmet syftar till att främja tillväxt och utveckling på landsbygden genom olika stöd och ersättningar. Föreningar kan exempelvis söka ersättning för olika projekt som involverar innovation och hållbar utveckling. Däribland fiberutbyggnad.

Landsbygdsprogrammet finansieras både av Sverige och EU. Totalt har staten satsat 3,25 miljarder kronor i bredbandsutbyggnad på landsbygden. Det är Jordbruksverket som erhåller och fördelar pengarna till länsstyrelserna runt om i landet. Därefter kan man som förening, kommun eller marknadsaktör söka bidrag för sina projekt. Hur mycket stöd man kan erhålla beror vilket län man bor i. Eftersom förhållandena runt om i Sverige skiljer sig åt, bestäms stödet med hjälp av en procentsats. I alla tre alla småländska kommuner som behandlas i den

här uppsatsen får man stöd för 60 procent av utgifterna. (Jordbruksverket 2017a). Det finns dock en regel. Stödet får inte blandas med skattepengar. Kommuner som söker stöd måste särredovisa så att intäkterna utöver bidragspengarna endast består av intäkterna som tjänas in via anslutningsavgifter. Det går alltså inte att stoppa in ytterligare skattepengar i projekten för då diskvalificerar man sig.

Vilka projekt som väljs ut, bestäms med hjälp av ett poängsystem. För att få maximalt med poäng måste projektet innefatta minst 200 hushåll och anslutningsgraden för dessa hushåll ska vara minst 85 procent (Jordbruksverket 2017b).

Hur Markaryd gick från tanke till handling med fiberutbyggnaden

När kommunen för ett tag sedan bestämde sig för att gräva fiber rådde det viss förvirring och okunskap om hur själva processen skulle gå till. Kommunen antog att de skulle behöva bygga nätet själva eftersom inga aktörer är intresserade av landsbygden, utan endast tätorterna där lönsamheten finns. Matz Persson, som är Bredbandssamordnare på kommunen, ifrågasatte antagandet. Eftersom Markaryd redan hade ett fullt utbyggt ADSL-nät som Telia byggde för 20 år sedan, borde kommunen haft en god samverkan med dem tidigare (ADSL står för ”Asymmetric Digital Subscriber Line” och är det gamla bredbandet.)

Matz började skissa på hur det nya fibernätet borde förläggas och kom fram till att kommunen skulle behöva låna cirka 100 miljoner för att finansiera projektet. Betydligt mer än de 25 miljonerna som kommunen hade avsatt från början.

I samma veva började Telia uppvakta Markaryds planer på att bygga fiber, vilket resulterade i att man började diktera villkor tillsammans. Från kommunens håll var man intresserad av att behålla det lilla fibernätet som redan fanns och Telia var främst intresserad att gräva fibernät i de fyra tätorterna i kommunen (Persson 2017). Vid en sådan förhandlingsprocess är det viktigt att parterna hittar en jämn maktbalans så att ingen av aktörerna blir för starka. Båda parterna har krav och önskemål som de vill få igenom, men för att en god samverkan ska råda kan det vara bra att inte skaffa sig för mycket inflytande över saker som ligger utanför det egna ansvarsområdet (Danemark 2004).

År 2015 skrevs slutligen ett samarbetsavtal mellan kommunen och Telia. Avtalet innebar att Telia tog på sig rollen att gräva hela kommunen, inklusive landsbygden och kommunen fick behålla sitt befintliga stadsnät. Telia skulle även vara samarbetspartners för att hitta smidiga tillvägagångssätt på landsbygden. Dessutom ställde kommunen krav på att nätet som byggs

ska vara öppet och neutralt, vilket innebär att flera olika aktörer ska kunna finnas i nätet. (Markaryds Kommun 2017c).

Samtidigt som samarbetsavtalet med Telia skrevs på, har kommunen haft nära samverkan med Länsstyrelsen Kronoberg. Innan man påbörjade fiberbyggnationen, bjöd kommunen in länsstyrelsen till olika evenemang där man diskuterade fiber i sin enkelhet. Exempelvis vad är fiber och varför behövs den på landsbygden? De olika evenemangen resulterade slutligen i ett stort möte där man på allvar planerade infrastruktur i Markaryds kommun. (Markaryds Kommun 2017c).

Kommersiell lösning: Framgång och utmaningar.

Utifrån ett samverkansperspektiv kan man se kommunikationen med allmänheten som kommunens främsta framgångsfaktor. Med hjälp av information om varför hushållen borde investera i fiber, bildades olika ekonomiska föreningar som kunde söka stödet för sina projekt. Föreningarna drivs ideellt av några engagerade invånare med hjälp av stöttning från kommunen. I Markaryd har de flesta projekten lyckats få maxpoäng och även beviljats fullt stöd på 10 miljoner kronor i bidrag för fiberutbyggnad (Persson 2017).

Det statliga bidraget var en förutsättning för att överhuvudtaget kunna gräva på landsbygden i Markaryd. Den största utmaningen var att få invånarna att förstå att fiber är en viktig infrastruktursatsning. Därför var kommunen, tillsammans med föreningarna, ute och informerade allmänheten om fördelarna med att investera. Huvudargumentet som fördes fram var att en efteranslutning i framtiden kommer att vara mycket dyrare. Med hjälp av stöd och offentlig medfinansiering så betalar alla hushåll idag runt 20 000 kronor för en anslutning. För hushåll som kommer att vilja efteransluta när det inte längre finns någon kampanj, får man vara beredd på att betala runt 70 000 kronor för fiber istället. Dessutom ökar värdet på fastigheter med fiberanslutning och därför väljer de flesta hushåll att investera. (Persson 2017). Ur ett samverkansperspektiv har kommunen lyckats med kommunikationen då man undvikit språkliga fällor som annars kunde bidragit till misstro eller bristfällig förståelse bland invånarna. Med språkliga fällor menas främst att man talar i olika branschrelaterade termer som gör att informationsöverföringen inte fungerar som det var tänkt (Eschenfelder 2011). Det främsta beviset på detta är de höga anslutningssiffrorna på 85 procent som indikerar att informationen mottogs på rätt sätt bland invånarna.

Det är få kommuner som lyckats få statligt bredbandstöd i så många projekt som Markaryd. Att söka stödet är en komplicerad process och dessutom råder hård konkurrens bland

föreningarna i länet. För att lyckas få stöd krävs att kommunerna är drivande och tar på sig en aktiv ledarroll, något som även får stöd i Danemarks samverkansteori som säger att en effektiv ledning är centralt för att lyckas i en samverkansprocess (Danemark 2004). Det krävs också att det finns personer med rätt kunskap och erfarenheter i föreningarna. Personer med bakgrund i juridiken eller byggbranschen är aldrig fel när man arbetar med infrastrukturprojekt (Avenborg 2017).

Eftersom konkurrensen är hög, är själva poängbedömningen viktig. Bara projekt med maxpoäng har en chans att få stöd. Det finns många exempel på föreningar som har bildats utan stöd från kommunerna, och där kommunen i sig har inte haft rätt kunskap (Persson 2017). Detta minskar såklart chanserna att få bidrag beviljat. Kommunerna äger dessutom ingen mark på landsbygden och har inte samma befogenheter som inne i tätorterna och då måste man vara extra drivande och informativ till allmänheten för att möjliggöra lyckade projekt. En aktiv ledarroll är alltså återigen en kommunal förutsättning för en konkurrenskraftig samverkan (Danemark 2004).

Med Telia som samarbetspartner kan man säga att Markaryd har valt en kommersiell finansiering med hjälp av det statliga bredbandstödet. Det finns flera orsaker till att det blev en sådan strategi. Kommuner som har ett eget stadsnät och energibolag brukar vanligtvis bygga vidare med fiber. Alltså att man samförlägger fiber- och elkablar parallellt och därefter går man vidare och bygger upp sitt fiberbolag (Avenborg 2017). I Markaryd fanns inte den möjligheten eftersom man sålde sitt kommunalt ägda elbolag för 20 år sedan (Persson 2017).

Det hade dock inte varit ekonomiskt lönsamt för Markaryd att driva en kommunal fiberverksamhet. Som kommun får man inte göra stora vinster, utan verksamheten är självfinansierad och ska gå runt (Ferris & Williams 2013). Det innebär att om kommunen skulle välja att bygga själva hade de definitivt velat gräva i tätorterna eftersom den ekonomiska lönsamheten finns där, men att bygga ut landsbygden hade kostat kommunen alldeles för mycket pengar. Dessutom hade ett kommunalt fibernät inneburit andra utgifter i framtiden, exempelvis service, kundregister och underhåll. Eftersom kommunen är liten och har små resurser valde man att upphandla med en privat aktör istället (Persson 2017).

I kommunen råder politisk enighet om att det är viktigare att invånarna har tillgång till fiber, än att kommunen äger nätet. Om konsumenterna dessutom hade fått välja mellan Telia och Markaryds kommun så hade de troligtvis valt Telia, eftersom det är ett betydligt större varumärke.

För en lyckad samverkansprocess krävs att det privata och offentliga lyckas identifiera skillnader mellan parterna avseende organisation, synsätt och regelverk. När näringslivet och offentliga verksamheter ska göra affärer med varandra bör respektive part ha en företrädare som förstår hur den andras verksamhet fungerar. Annars finns en risk att man inte förstår varandra och då uppstår irritation och ineffektivitet istället (Danemark 2004). Den privata aktören bör hjälpa kommunen med underlag så att dem får lättare att fatta beslut och kommunen måste i sin tur förstå vad som krävs för att ett stort bolag som Telia ska fatta sina beslut. I Markaryds förhandlingsprocess satt företrädare med blandade erfarenheter från den privata- och offentliga sektorn. Matz, som ansvarar för kommunens bredbandsutbyggnad, arbetade tidigare för en av Telias entreprenörer och Tomas, som företrädde Telia vid förhandlingarna, har tidigare lång erfarenhet som kommunpolitiker och riksdagsledamot. Troligtvis var detta en styrka ur ett samverkansperspektiv.

4.2 Växjö: Kommunalt monopol

Växjö är en större kommun i Småland med runt 90 000 invånare, alltså betydligt större än Markaryd. När det kommer till politisk styrning är det samtliga borgliga partier tillsammans med miljöpartiet som har egen majoritet i kommunfullmäktige. En blågrön styrning helt enkelt. Socialdemokraterna är däremot det största partiet och Växjö har en lång tradition av att växla mellan rött och blått styre. (Växjö Kommun 2017c).

I Växjö har man också kommit långt med sin bredbandsutbyggnad, men kommunen har valt en helt annan strategi än Markaryd. Här har man valt en intern lösning för fibernätet istället. Hur kan det komma sig?

Wexnet AB

Byggnationen började tidigt i Växjö, då man redan för tio år sedan började gräva. I Växjö gräver det kommunala bolaget Wexnet ut både tätorterna och landsbygden. Bolaget vänder sig både till privatpersoner och företag. Wexnet ingår i Växjö Energikoncern, vilket innebär att man samverkar med elnätet och kraft- och fjärrvärme. År 2013 blev bolaget kommunalt, efter att man fördjupade samarbetet med grannkommunerna. Wexnet ägs alltså av Växjö, Alvesta, Tingsryd och Lessebo. (Växjö Kommun 2017b). På så sätt kan man som bolag vara verksam i flera kommuner samtidigt. Detta går att förklara med hjälp av lokaliseringsprincipen.

Kommunallagens lokaliseringsprincip innebär att kommunal verksamhet endast ska vara till för invånarnas nytta och får endast utövas i den kommun som verksamheten är belägen i (Motion 1994/95: K617). Enligt lag får man alltså inte rikta sig till invånare och verksamheter utanför kommunen. Lagen försvårar därmed mellankommunalt samarbete eftersom kommunen inte får utföra tjänster åt andra. Wexnets samverkan med andra kommuner genom gemensamt ägande möjliggör däremot för bolag att kunna verka utanför kommungränsen. Om bolaget endast hade funnits i Växjö skulle det bli svårt att agera i grannkommunerna.

Bredbandstöd, finansiering och informationsspridning: Stora likheter med Markaryd

Precis som i Markaryd, har man uppmuntrat invånarna att bilda ekonomiska föreningar som kommunen är med och stöttar. Generellt sätt har detta fungerat bra, eftersom många projekt lyckats bygga ut sina nät på detta sätt. Som tidigare nämnts är det kostnadseffektivt att uppmuntra fiberbyggnation i föreningsform eftersom de drivs ideellt.

För projekt som lyckats få stöd nämns framförallt en framgångsfaktor, närmare bestämt engagemanget. Alltså att det har funnits enstaka engagerade personer som med tid och kraft lyckats ena grannskapen och driva projekten (Bildh 2017). Denna ledarskapsfaktor lyfts även fram av samverkansteorin som en väsentlig del för att en god samverkan ska förekomma, eftersom det skapar effektivare projekt (Danemark 2004).

Kommunen påstår att det statliga stödet och föreningarna har varit en förutsättning för att överhuvudtaget kunna gräva fiber (Bildh 2017). Tillgången till stöd i landsbygdsprogrammet är däremot mycket begränsad och Växjö upplever den hårda konkurrensen om bidragspengarna, precis som Markaryd. Detta är inte så konstigt. Båda kommunerna tillhör länsstyrelsen Kronoberg och konkurrerar därmed om samma stöd (Jordbruksverket 2017a).

Hur finansiering ska ske på landsbygden är den största utmaningen för kommunen just nu. I Växjö kommun finns det för tillfället 25 projekt som behöver stöd, men bara 30 miljoner kronor att fördela. Det skulle behövts 180 miljoner för att finansiera projekten. Kunskapen och förmågan finns där, det är pengarna som saknas (Bildh 2017). Av de 3,25 miljarder kronor som regeringen avsatte från början, återstår nu en miljard att fördela. (Jordbruksverket 2017a). Utav dessa beräknas Länsstyrelsen Kronoberg få 35 miljoner kronor, men det verkliga behovet är mellan 200–300 miljoner (Bildh 2017).

Växjö kommun har satt ett mycket högt bredbandsmål. År 2020 ska 100 procent av alla hushåll och företag i kommunen ha tillgång till snabbt bredband. (Växjö Kommun 2017a). Mats Bildh, som är affärsområdeschef på Wexnet, tror dock inte att det målet är helt realistiskt just på grund av finansieringen. Fortfarande finns många projekt som saknar monetärt stöd. Självklart vill man bygga ut landsbygden, men eftersom man är ett affärsdrivande bolag så måste det finnas en lönsamhet och bolaget själva har inga bidragspengar att skjuta till. Med rätt stöd tror han däremot att regeringens mål om att 98 procent ska ha tillgång till fiber år 2025 är möjligt att nå (Bildh 2017).

Bortsett från bidragen, finansieras fibern helt av kommunen. Eftersom Växjös energibolag ger ett överskott, kan man från kommunens håll välja att själva bygga landsbygden, istället för att ge reducerade avkastningskrav. Det är alltså möjligt att gå med förlust i fibermarknaden, som sedan kompenseras av elnätsbranschen. Kommunen godkänner detta genom att exempelvis ge ut mindre vinst och finansiera landsbygden, istället för att dela ut en större vinst. Finansieringen består alltså av att man blandar skattepengar och överskottspengar. På så sätt blir lösningen helt intern (Avenborg 2017).

Kommunal lösning och utebliven samverkan med privata aktörer: Tänkbara orsaker

Växjö valde en kommunal intern strategi för fiberutbyggnad, utan privata aktörer. Orsakerna kan vara flera. På 90-talet hade man en stor visionär på Växjö Energi som såg möjligheterna med snabbt bredband och han började tidigt engagera energibolaget att gräva fiber. Han hette Christer Langner och var VD för Växjö Energi vid den tidpunkten. Han menade att det är de kommunala bolagens ansvar att tillhandahålla den underliggande infrastrukturen (Bildh 2017). Detta är intressant ur ett samverkansperspektiv. Vissa kommuner ser det som en fördel att driva fibern i egen regi istället för att upplåta till en privat aktör. På så sätt får man mer egenkontroll och har inflytande över vad som blir byggt och när det blir byggt, utan att vara i beroendeställning. (Hultén & Sannerstedt 2007, s. 12-15). Där andra aktörer bygger, har ju inte kommunen någon kontroll. Det beror främst på att kommuner och privata bolag inte får komma överens om var respektive part får verka, eftersom konkurrensen då riskerar att äventyras och det kan uppstå kartellbildning. (Konkurrensverket 2015). Mer egenkontroll genom att inte upplåta byggnation till en privat aktör kan alltså vara önskvärt från kommunens sida.

Kommunen påpekar också att det inte fanns några andra aktörer som var uppmärksamma i början på 00-talet, vilket innebar att man hann påbörja byggnationen i ganska stor omfattning innan de kommersiella aktörerna blev verksamma. I Växjö började man bygga fiber till bostadsrättsföreningar, större företag och tätbebyggelse (Bildh 2017). De var också tidiga med att erbjuda fiber till villor. I samma period erbjöd kommersiella aktörer främst fiber till nybyggda villor. Anledningen till den blygsamma utbyggnaden är att det inte fanns någon betalningsvilja bland hushållen före 2010. Det var inte förrän konsumenterna började streama filmer och använda större mängder data som efterfrågan på fiber blev hög och den kommersiella fiberbyggnationen tog fart på allvar. När de kommersiella aktörerna satte gasen i botten gick utbyggnaden väldigt fort. Stadsnäten bygger ofta metodiskt och väljer att gräva ett kvarter åt gången med cirka 50-100 hus. För en stor aktör som Telia gräver man istället cirka 1000-2000 villor per byggnadsomgång. Från kommunens håll var man då tvungen att ställning till om man skulle upphandla med en kommersiell aktör, men eftersom man redan hade ett kommunalt bolag, valde man att utföra fiberbyggnationen själva. (Bildh 2017).

Eftersom Växjö inte har någon offentlig-privat samverkan så är det svårare att analysera deras strategi utifrån ett sådant perspektiv. All form av samarbete har skett inom offentlig verksamhet mellan kommunerna som äger Wexnet, länsstyrelsen och energibolaget. Det är däremot intressant att veta på vilket sätt det har uppstått en konkurrenssituation istället för samarbete.

Matz Bildh menar alltså att en av orsakerna till att det blev en kommunal lösning var att ingen privat aktör visade intresse eftersom den kommersiella marknaden inte hade fått genomslag när Växjö började gräva (Bildh 2017). Det går även att föreställa sig andra tänkbara förklaringar. Om man utgår från antagandet att kommunen vill ha mer egenkontroll, kan man välja att sätta lite käppar i hjulet för de privata bolagen. Kommunen kan sätta konkurrensen ur spel genom att göra marknaden olönsam för privata aktörer. Exempelvis genom att ha tuffa krav för tillståndsgivning och markavtal, vilket gör det dyrt för privata aktörer att vara verksamma i kommunen (Avenborg 2017).

Ett problem som kommuner kan uppleva med kommersiella aktörer är att de tenderar att välja bort fastigheter som ligger för långt bort. Ett kommunalt bolag som har ett stadsnät kan tvärtom välja att ansluta den olönsamma fastigheten, även om det kostar mer. Det innebär alltså att man stoppar in mer pengar i projektet och därmed köper sig makten att bygga hur man vill. De kommunala bolagen bygger dock också på kommersiella villkor och kan vara

mycket dyrare än de stora privata aktörerna, eftersom kommersiella bolag ofta kan få bättre priser på sina entreprenader än stadsnäten. Kommuner kan då välja att kontra genom att skjuta till extra skattepengar och därmed ha full makt över projektet. På så sätt konkurrerar man ut de privata aktörerna (Avenborg 2017).

Pengar verkar alltså vara en stor maktfaktor eftersom kommunerna endast kan ha önskemål om det som dem betalar för. Kommunen vill att pengarna man investerar ska köpa så stort inflytande som möjligt över processen och det skulle kunna förklara varför det uppstod en konkurrenssituation istället för samarbete. Ur ett samverkansteoretiskt perspektiv är begrepp som makt otroligt intressant och därför kommer det att diskuteras mer i fördjupningsdelen.

4.3 Kalmar: Kommersiell lösning med kommunal medfinansiering

Kalmar är en större kommun i östra Småland med cirka 67 000 invånare. Till skillnad från Markaryd och Växjö tillhör inte Kalmar Kronobergs län, utan Kalmar län (Kalmar kommun 2017a). Däremot ligger bidragsstödet på 60 procent av utgifterna i Kalmar, precis som i de andra kommunerna.

När det kommer till politisk styrning i kommunen är Socialdemokraterna det överlägset största partiet, med 28 av de 61 mandaten i kommunfullmäktige. Tillsammans med centerpartiet och vänsterpartiet har de egen majoritet. En konstellation som troligtvis kommer att fortsätta inför nästa mandatperiod (Kalmar kommun 2017b). Anledningen till att socialdemokraterna är så pass stora beror på att kommunalrådet Johan Persson är mycket populär. Johan har tidigare varit ordförande i den parlamentariska landsbygdskommittén, som tog fram en ny politik för Sveriges landsbygd (Fonseca 2017). Han värnar alltså mycket om landsbygden i kommunen och precis som i övriga kommuner, verkar enskildas engagemang varit viktigare för fiberfrågorna än partipolitiken.

Hur det blev ett samverkansavtal med Telia.

Traditionellt brukar kommuner som äger energibolag samförlägga med fiberkablar. Kalmar kommun är dock bara delägare i Kalmar Energi och äger endast 50 procent av bolaget, resten

ägs av EON (Kalmar Energi 2018). Därför har man ingen befogenhet att säga åt energibolaget att bygga fiber.

Kommunen hoppades därför kunna bygga ut sitt fibernät mer effektivt och kostnadsfritt genom ett offentligt- och privat samarbete. Den privata aktör som verkade mest trovärdig och uppfyllde kommunens önskemål bäst var Telia och år 2014 tecknades ett samverkansavtal mellan kommunen och Telia Company (Fonseca 2017). Ett samverkansavtal är återigen inget ekonomiskt bindande. Det säger bara att man från offentlig- och privat verksamhet ska hjälpas åt att nå de gemensamma målen och i fiberbranschen handlar det om att få så många anslutningar som möjligt (Avenborg).

I Kalmars fall har man från den offentliga sektorn arbetat med att se över vilket investeringsbehov som finns för fiber på landsbygden och därefter fick Telia ett fördelaktigt markavtal. Telia har i sin tur ansvarat för nätplanering, drift och byggnation. (Fonseca 2017).

Mer ingående innebär avtalet att Telia bygger, äger och driver fibernätet i de flesta delarna av kommunen. De sträckor på landsbygden som är för dyra för Telia att bygga kommer kommunen istället att gräva och stå som ägare för. Telia står för underhåll och drift, men slipper att betala hyra för nätet. (Samverkansavtal 2014). Syftet med detta är att hjälpa den privata aktören att bygga i hela kommunen. Ur ett ekonomiskt perspektiv är det inte lönsamt för marknaden att gräva hela landsbygden och därför behövs extra stöd från kommunen.

En kommunal medfinansiering är mycket investeringstung. Alla kommuner har en investeringsbudget och vanligtvis är denna begränsad. En fiberanläggning skrivs däremot av på 20 år normalt sätt. Det innebär att om man investerar 20 miljoner, så kommer man att belasta sektorn med en miljon om året de närmsta 20 åren och då blir situationer mer hanterbar. Dessutom lånar kommuner ofta pengar för väldigt låga räntor och har mycket goda avtal (Avenborg 2017).

För att kommunen ska kunna göra en fiberbyggnation till en investering så måste dem äga anläggningen, annars går det inte att göra avskrivningar. I Kalmar började man rita upp hur fibernätet skulle se ut och vad det kunde tänkas kosta. Därefter beräknade man hur mycket för dyrt projektet var. Efter det tittade man mer exakt på vilka sträckor som var för dyra att gräva och sedan delade man upp verksamheten. Eftersom kommunen grävde gropen, så äger de röret i market. Däremot ägs fiberkabeln som läggs i röret av Telia. Enligt avtal är det då kommunen som äger anläggningen men Telia har tillträde att ligga i röret. Telia står för driftunderhållet men betalar ingen extra hyra utöver detta. (Samverkansavtal 2014).

Normalt sätt kostar hyran för en privat aktör ungefär sex procent av investeringen. På 20 år hade man då betalat mer än vad det faktiskt kostar att ligga i röret. Nu blir kostnaden för Telia ingenting, mer än driftunderhållet. Eftersom kommunen dessutom äger anläggningen så kan dem se det som en investering att göra avskrivningar på och då konkurrerar inte investeringen ut andra delar i investeringsbudgeten (Avenborg 2017).

Bredbandstöd, informationspridning och föreningar: Ett nytt synsätt

Innan samverkansavtalen tecknades var tanken att fibernätet skulle byggas ut med hjälp av ekonomiska föreningar, precis som kommunerna i Kronobergs Län har gjort. Även i Kalmar upplever man dock att processen för att söka bredbandstödet blir alltmer administrativt krångligt för ideella föreningar. I kommunen är det långt ifrån alla föreningar som lever upp till maxpoängen som krävs för att ha en chans att få bidrag beviljat. Dessutom måste föreningarna som söker ha en fungerande projektorganisation och dessa är svåra att etablera. De föreningar som lyckas har ofta någon i styrelsen som är en van projektledare eller någon med erfarenhet i byggbranschen (Fonseca 2017). I Växjö och framförallt Markaryd fungerade detta betydligt bättre, där det ofta funnits enskilda individer med kompetens, drivkraft och ledarskap att lyckas få stöd till projekten. Troligtvis har det varit svårare att bilda effektiva projekt som når maxpoäng i Kalmar, eftersom man inte verkar ha haft samma engagemang och ledarskap för att den typen av samverkan ska lyckas (Danemark 2004).

Från kommunens sida upplever man att länsstyrelsens hårda krav har gjort att det mindre vanligt för föreningar att söka stöd, eftersom folk inte orkar arbeta ideellt utan ersättning. Det blir vanligare att organisationer söker stödet istället. Kommunen tycker inte att bidragssystemets utformning är hållbart om man vill bygga fiber på landsbygden. Därför blev det också naturligt att förhandla med Telia om bredbandsutbyggnaden på landsbygden, eftersom det redan fanns ett samverkansavtal med dem (Fonseca 2017).

Komplexiteten kring bidragssystemet är en anledning till att Kalmar valde en kommersiell aktör med en kommunal medfinansiering. Kalmar menar att man med egna medel kommer att klara bredbandsmålet ändå, utan att söka stöd. Kommunen är resursstark och har en stark ekonomisk tillväxt som beror på en offensiv politik. Just nu byggs ett nytt Linnéuniversitet och en ny simhall. Parallellt med kommunala investeringar så satsar även företagen och dessa investeringar leder till att inflyttningen ökar, som i sin tur stimulerar bostadsbyggandet. Därför anser man att det är mer solidariskt att låta de mindre kommunerna i länet söka stödet, eftersom de är i större behov av finansiering (Fonseca 2017). Det finns även fler argument att

inte söka bidragspengar. Ansökningsprocessen kan ta lång tid och Kalmar har ett högt bredbandsmål som säger att 100 procent av hushållen ska ha tillgång till snabbt bredband år 2020 (Kalmar kommun 2017c). Genom att vänta på att få bidrag beviljat kommer man troligtvis inte att nå målet i tid, enligt Annika Fonseca.

Det kan tyckas märkligt att man från kommunens sida inte väljer att söka bidrag när möjligheten finns. Kanske är det ett sätt att bibehålla kontroll? Som nämndes tidigare så är pengar makt och genom att medfinansiera istället för att söka så bibehåller man mer inflytande. Detta kommer att diskuteras mer i fördjupningen.

Precis som i Växjö och Markaryd så har kommunikation och information på landsbygden varit en viktig strategi för att få invånarna att ansluta sig. Generellt har det funnits en positiv inställning till fiberbyggnation, men det går att urskilja ett intressant mönster i attityder. I landsbygdsområden med eftertraktade fastigheter och höga priser, är 20 000 kronor en relativt enkel summa att betala för en fiberanslutning. I dessa områden är man mer välvilligt inställd till fiber. I andra bostadsområden där hushållen har ett lägre värde, råder en mindre välvillig inställning att ansluta sig eftersom 20 000 kronor är ett relativt högt belopp. Det som är viktigt att poängtera för dessa hushåll är att en fiberinvestering är nödvändig för att överhuvudtaget kunna sälja fastigheten i framtiden. För hushåll som inte nappar på det kampanjerbjudande som råder nu, kommer att få det mycket dyrare i framtiden om de bestämmer sig för att efteransluta (Fonseca 2017).

5. Fördjupning

Tabellen nedan visar en kort sammanställning av kommunerna som jag nyss har undersökt. Efter tabellen följer ytterligare analys av resultaten från undersökningen. Fördjupningen bygger främst på mina egna tankar kring samverkan, makt och politisk styrning.

	Markaryd	Växjö	Kalmar
Bredbandsmål	98% av hushållen och företagen ska ha tillgång till snabbt bredband år 2020.	100% av hushållen och företagen ska ha tillgång till snabbt bredband år 2020. Mats Bildh tror dock att år 2025 är mer realistiskt.	100% av hushållen och företagen ska ha tillgång till snabbt bredband år 2020.
Finansieringsform	Kommersiell lösning med statligt bredbandstöd	Kommunal lösning	Kommersiell lösning med kommunal medfinansiering
Politisk styrning	Borgligt styre. KD har egen majoritet tillsammans med M och C	Borgligt styre. M, KD, L och C har egen majoritet tillsammans med MP	Socialdemokratiskt styre. S har egen majoritet tillsammans med C och V.
Bredbandstödet omfattning	Stöd i de flesta projekt	Stöd i många projekt, men efterfrågar mer pengar för att nå målet.	Stöd i få projekt.
Motivering av vald finansieringsstrategi	Haft god samverkan med Telia tidigare. Bredbandstöd är en förutsättning för att kunna gräva. Inget energibolag	Det offentliga bör tillhandahålla fiber. Inga privata aktörer var verksamma när byggnation påbörjades. Eget energibolag	Effektivitet uppnås bäst med offentlig- och privat samverkan Krångligt bredbandstöd, Resursstark kommun Inget energibolag

5.1 Skillnader mellan kommersiella- och kommunala lösningar

Eftersom fiberbyggnation är relativt nytt, är det svårt att jämföra utfall, men utifrån min undersökning går det att se skillnader mellan de kommuner som valt ett offentligt-privat samarbete och de som valt att bygga själva.

I Markaryd och Kalmar där marknaden har haft stort inflytande, verkar man ha varit duktiga på att täppa till tätorterna, medans landsbygden har blivit kvarlämnad som ett senare projekt. Utifrån marknadsteorier är detta inte konstigt. Den kommersiella marknaden tittar enbart på de ekonomiska förutsättningarna. Finns det exempelvis tillräckligt många kunder inom ett visst område? Om inte, så väljer de privata aktörerna bort dessa områden och bygger endast där det finns lönsamhet. De kommersiella villkoren verkar bidra till att alla marknadsimperfectioner dras till sin spets på landsbygden (Berglund & Johansson 2017). Om exempelvis ett hyreshus i Kalmar vill ha fiber, skulle de fått minst fyra anbud från olika aktörer som hade kunnat tänka sig att leverera. Däremot hade en privatbostad långt ute på landsbygden inte hittat någon som var sugen på att gräva fiber till fastigheten, på grund av att det är för dyrt.

I Växjö där kommunen bygger själva, verkar man ha planerat nätet lite mer jämnt över både tätort och landsbygd, men man har varit sämre på att helt täppa till tätorten och landsbygden har fortfarande en del kvar. Det tyder på att kommunerna tänker lite mer strukturellt, det vill säga att man metodiskt gräver ett område i taget. De bygger helt enkelt mer planekonomiskt, trots att kommunala bolag även gräver på kommersiella villkor.

Undersökningen visar också att kommunerna, oavsett kommunal- eller kommersiell drift, har varit duktiga på att täppa till områden på landsbygden där det funnits ett stort intresse. Troligtvis beror detta på lyckad informationsspridning där kommunikationen har träffat rätt utan att orsaka missförstånd (Eschenfelder 2011). Kommunerna har säkerligen också haft en välfungerande medverkan med de föreningar som haft kompetens och driv att skapa projekt med maxpoäng.

5.2 Att förstå samverkan mellan privata- och offentliga verksamheter

Synen på vem som ska tillhandahålla fiber varierar kommuner emellan. Undersökningen visade att kommuner som värnar starkt om sitt stadsnät ofta ser de privata aktörerna som konkurrenter, medans andra kommuner ser den kommersiella sektorn som ett komplement.

Kommuner som bygger stadsnät med hjälp av sitt elbolag, tenderar att bygga långsammare och menar att byggnation tar tid och kräver lång planering. Det skulle kunna vara en förklaring till varför man vill tränga undan privata aktörer. Kommersiella bolag är ofta snabba med att sälja anslutningar och slå undan fötterna för stadsnäten genom att gräva de lönsamma tätorterna först och därmed ”plocka russinen ur kakan”.

I Markaryd och Kalmar lyckades man hitta en samsyn med de privata aktörerna. Troligtvis fanns en förståelse för hur varandras organisationer fungerade och en positiv inställning till offentliga- och privata samarbeten.

De stora skillnaderna mellan privata- och offentliga verksamheter är att näringslivet alltid strävar efter så stor vinst som möjligt. Det råder alltså ingen demokrati och i slutändan är det alltid chefen som bestämmer. Kommunens mål är istället att få så mycket verksamhet som möjligt för de pengar man har avsatt. Verksamheterna prioriteras dessutom utifrån medborgarnas önskemål (Ferris & Williams 2013). Oavsett om man är en privat- eller offentlig verksamhet så går målsättningarna i fiberbranschen att översätta i gemensamma termer. Alltså att få så många anslutningar som möjligt och nå regeringens bredbandsmål. Utmaningen ligger i att få den gemensamma målsättningen att fungera utifrån bådas synsätt och önskemål.

Vid en samverkansprocess krävs att det råder någon form av maktbalans så att den ena parten inte blir för stor (Danemark 2004). Undersökningen visade att makt är detsamma som resurser i fiberbranschen. Med pengar köper man inflytande som i sin tur blir avgörande för vilken strategi som implementeras. En kommun har främst inflytande genom markinnehav och tillståndsgivning (Avenborg 2017). De kan alltså välja att bromsa eller gasa kommersiell fiberutbyggnad genom att komma med fördelaktiga markavtal eller sätta sig på tvären mot de privata aktörerna. Från ett kommersiellt perspektiv kan kommuner utöva negativt inflytande genom att ställa sig på bromsen, men de kan också utöva positivt inflytande genom att informera invånarna på landsbygden om att fiber är en bra investering. De privata aktörernas äger främst inflytande genom att de gör försäljningen, investeringen och byggnationen.

Att utöva negativ makt mot den andra parten kan vara en effekt av bristfällig informationsöverföring. I intervjun med Mats Bildh från Växjö berättade han att ”ingen privat aktör visade intresse att bygga” (Bildh 2017), medans Tomas Avenborg från Telia uppgav att ”kommuner som äger energibolag och gräver själva, kan ha en tendens att medvetet skapa hinder och göra marknaden olönsam för andra aktörer” (Avenborg 2017). Det råder alltså delade meningar. Den här bristen på samsyn kan tolkas som dålig kommunikation, som i sin tur leder till osäkerhet och en upplevelse av att inte ha kontroll. Vid en sådan situation uppstår misstro mellan parterna. Det kan ha bidragit till att man medvetet eller omedvetet skapar restriktioner och begränsningar mot varandra (Ferris & Williams 2013).

Utifrån detta samverkansperspektiv kan man tolka kommunernas strategiska beslut som ett sätt att ge upp eller behålla delar av det kommunala inflytandet för att nå regeringens bredbandsmål. I Markaryd har kommunen numera lite makt över vad byggnadsprocessen kommer att få för utfall. Det beror på att kommunen finansierar utbyggnaden med hjälp av det statliga bredbandstödet. Det är alltså staten, länstyrelsen och Telia som har det största inflytandet i Markaryd. I Kalmar har kommunen istället mer makt eftersom man medfinansierar fiberbyggnationen och därmed köper inflytande. Det innebär att man har avsatt pengar och resurser, vilket kan tänkas öka möjligheterna att nå bredbandsmålet. Växjö har i sin tur full makt över byggnadsprocessen eftersom man är ensam aktör i kommunen.

Det finns alltså ett tydligt samband mellan makt och resurser ur ett kommunalt perspektiv. Kommunen kan bara ha inflytande över det som dem betalar för, allt annat kan man bara ha önskemål om. Det innebär också att om man som kommun väljer att upplåta byggnationen till en privat aktör, kan det bli svårare att hålla de kommersiella bolagen ytterst ansvariga ifall det uppstår problem. (Babiak & Thibault 2009)

5.3 Inget samband mellan partipolitik och implementering

Undersökningen visar inget samband mellan partipolitik och vald finansieringsstrategi. Enligt teorier om den politiska höger- och vänsterskalan borde traditionellt en borglig kommun valt privata lösningar i större utsträckning än en socialdemokratisk kommun. Tvärtom har Kalmar valt den mest kommersiella strategin, trots att de styrs av socialdemokraterna med stöd av center- och vänsterpartiet (Kalmar kommun 2017b). Växjö, som är borgligt styrd har valt en intern kommunal lösning, utan privata aktörer (Växjö Kommun 2017c). Då måste det finnas andra förklaringar till varför man valt en kommunal- eller kommersiell strategi.

Huruvida kommunen äger ett energibolag eller inte, verkar vara en viktig förklaring till utfallet i det politiska beslutsfattandet. Om en kommun äger ett energibolag brukar man traditionellt samför lägga fiber- och elkablar parallellt och sedan bygga upp ett kommunalt fiberbolag, precis som i Växjö (Bildh 2017). I Markaryd fanns inte den möjligheten eftersom man sålde sitt kommunala elbolag för 20 år sedan. Som liten och resurssvag kommun med stor landsbygd hade det blivit för dyrt för kommunen att gräva landsbygden själv. Därför valde man en privat aktör och kämpade hårt för att kvalificera sig för statliga bredbandstödet i så många projekt som möjligt (Persson 2017). Kalmar kommun äger bara hälften av energibolaget, men har inga befogenheter att bestämma över energibolaget i fiberfrågor. Kommunen valde precis som Markaryd en kommersiell lösning, skillnaden är att Kalmar är en stor och resursstark kommun som valt att medfinansiera utvalda sträckor på landsbygden där inga aktörer vill verka (Fonseca 2017).

Tidsperspektivet kan vara en annan viktig förklaring till varför det inte finns något politiskt samband. Kommersiell fiberbyggnation har inte funnits speciellt länge. När Växjö började planera för fiber redan på 90-talet, var utbudet av privata aktörer mindre. Både Kalmar och Markaryd skrev däremot sina samverkansavtal med Telia år 2014–2015 och då fanns det flera intresserade aktörer som lämnade anbud. Möjligheterna har alltså blivit fler med tiden.

Det personliga engagemanget verkar också haft större betydelse än partipolitiken. Vad alla tre kommuner har gemensamt är att det har funnits en enskild individ med ett brinnande intresse för fiberfrågor i samtliga kommuner. I Markaryd var man osäkra och saknade kunskap om hur fiberbyggnationen skulle gå till. Då anställdes Matz på grund av sin långa erfarenhet i branschen och kommunen fick en nära samverkan med både länsstyrelse och Telia, vilket ledde fram till lyckade föreningar och en kommersiell utbyggnad (Persson 2017). I Kalmar

var det kommunalrådet Johan Persson som med sitt intresse för landsbygden drev på för fiberbyggnation. Hans bakgrund som ordförande i den parlamentariska landsbygdskommittén har varit till fördel för fiberutbyggnaden i kommunen, då han varit drivande i frågan. (Fonseca 2017). I Växjö hade man på 90-talet en visionär på kommunen som drev på för att energibolaget skulle börja samförlägga fiberkablar och så blev fallet (Bildh 2017). Eftersom bredbandsmålet är en nationell målsättning som implementeras i Sveriges alla kommuner, verkar det råda enighet om att fiber är en bra investering och kanske blir inte partipolitiken lika relevant för beslutsfattandet då.

Detta är såklart enbart spekulationer och inte empiriskt förankrat. Ironiskt nog verkar det inte finnas någon stensäker förklaring till varför borgliga kommuner väljer kommunala lösningar och socialdemokratiska väljer kommersiella.

5.4 Att problematisera det statliga bredbandstödet

I alla tre kommuner som jag har undersökt, vittnar man om att det finns för lite pengar i potten och att konkurrensen om de få bidrag för sina projekt är mycket hög. Syftet med bredbandstödet är att skapa incitament för aktörer att gräva landsbygden, men trots detta så blir glest bebyggda områden eftersatta och svensk fiberbyggnation på landsbygden har mycket kvar om man ska klara regeringens bredbandsmål.

Bredbandstödet utformning går därför att ifrågasätta. Som nämnts tidigare får varje projekt en förutbestämd procentsats i bidrag av den totala budgeten, baserat på län. I Kronoberg och Kalmar län får man 60 procent bidrag av de totala utgifterna (Jordbruksverket 2017a). Det går dock att problematisera detta. Om man exempelvis tänker sig att ett relativt tätbebyggt fritidsområde på landsbygden med 100 kunder på en avgränsad yta söker bidrag, så får de 60 procent av sina utgifter betalda, men i själva verket hade de klarat sig med exempelvis 20 procent i bidrag. I ett annat projekt som söker stöd finns 100 kunder utspridda på gårdar med enorma ytor som kanske utgör halva kommunen. Dessa får också 60 procent i bidrag, men hade behövt betydligt mer. På så sätt kan man tolka bredbandstödet utformning som ologisk eftersom det marginaliserar delar av landsbygden ännu mer.

Syftet med bredbandstödet handlar ju om att uppnå regeringens mål om att få så många anslutningar som möjligt för pengarna. Det innebär att regeringen vill kunna påvisa att man

har avsatt 3,25 miljarder kronor och att man för dessa pengar lyckats uppnå ett visst antal anslutningar. Problemet är då att bidragssystemet bygger på exakt samma mekanismer som marknaden, där man också vill ha så många anslutningar per investerad krona som möjligt. Det leder till att man bygger kärnan, alltså tätort först och därefter byggs det som är bidragsberättigat. Områden som ligger ännu glesare ute i periferin får dock inga bidrag eftersom de inte har möjlighet att konkurrera om stödet, som bygger på samma mekanismer som marknaden (Berglund & Johansson 2017).

Rent logiskt borde ett statligt stöd ha motsatt mekanism, det vill säga att det borde vara mer fördelaktigt att söka ju glesare man bor. Ju sämre förutsättningar man har till marknadslösningar, desto större möjligheter att få stöd. Det skulle kunna leda till att marknaden och bidragssystemet möttes på mitten. Så är det inte idag, men det går att tänka sig att fibernätet skulle byggas mer jämnt då.

6. Slutsats

För att sammanfatta ihop de viktigaste slutsatserna i uppsatsen, tänkte jag återgå till min forskningsfråga och kortfattat besvara den.

Varför väljer kommuner olika strategier för hur fibernätet ska byggas på landsbygden?

Oavsett om fibern byggs av privata- eller kommunala bolag så drivs de på kommersiella villkor och gräver först där lönsamheten är som störst. Detta leder till att alla aktörer är verksamma i tät bebodda områden och landsbygden blir kvarlämnad som ett senare projekt. Strategin som kommunen väljer beror delvis på vilken inställning man har till de privata aktörerna. Antingen ser man dem som konkurrenter eller komplement. Kommuner som anser att fiber bör tillhandahållas offentligt äger traditionellt även ett energibolag där man samförlägger fiber- och elkablar. Om man som kommun inte äger ett energibolag är processen att starta upp ett fiberbolag mycket omfattande och då kan en kommersiell lösning vara bättre.

Hur resursstark kommunen är verkar också påverka valet av strategi. För små och resurssvaga kommuner är man ofta helt beroende av det statliga bredbandstödet för att överhuvudtaget kunna bygga fiber och det ställer i sin tur höga krav på en god samverkan mellan samtliga aktörer. Aktivt ledarskap och kompetens kan vara de viktigaste samverkansfaktorerna för att lyckas få stöd. I resursstarka kommuner där kostnaden för fiber är procentuellt mindre, kan man välja att medfinansiera landsbygden istället. Även detta har sina fördelar med mindre administrativt arbete och större inflytande över byggnadsprocessen.

Det finns ett samband mellan makt och pengar. Ju mer man betalar för desto större inflytande får man som kommun. Kommersiella lösningar och bredbandstöd minskar kommunens makt till förmån för staten, länsstyrelsen och de kommersiella aktörerna. Likaså gör en intern kommunal finansiering att man behåller full kontroll över byggprocessen.

Det finns inte något samband mellan partipolitik och val av finansieringsstrategi. Istället verkar det personliga engagemanget ha spelat större roll. I samtliga kommuner har det funnits enskilda drivande entreprenörer som tagit på sig ledarrollen och haft stort inflytande över vilken strategi som valts.

Landsbygden är beroende av stöd i olika former, vilket ställer krav på en god samverkan för att byggnation ska vara möjlig. I den här uppsatsen kännetecknas en god samverkan av förståelse för olika parter organisation och mål, välfungerande kommunikation med kommuninvånarna och de kommersiella bolagen, förmåga att jämna ut maktbalanser mellan aktörer och en drivande ledning som ser till byggnation sker så effektivt som möjligt.

I kommuner där det funnits ett gott samtalsklimat kring offentliga- och privata verksamheters organisation och målsättningar, tenderar finansieringen att bli kommersiell och i kommuner där kommunikationen med näringslivet varit sämre, verkar offentlig- och privat samverkan ha uteblivit. Ett gott samtalsklimat ökar även chanserna att lyckas med bredbandstödet.

Slutligen verkar det inte spela någon roll vilken strategi man väljer för landsbygden. Alla kommuner kommer att nå regeringens bredbandsmål förr eller senare. Kommuner måste helt enkelt välja finansiering utifrån de förutsättningar som finns. Vem som blir färdig först är det ingen som vet, men det återstår att se!

7. Referenser

- Avenborg, Tomas; Nätaffärsutvecklare på Skanova. 2017. Intervju 15 december.
- Babiak, K. & Thibault, L. (2009). "Challenges in Multiple Cross-Sector Partnerships". *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*. 38 (1): 117–143
- Berglund, Tom & Johansson, Edvard, 2017. *Samhällsekonomisk analys: En introduktion*. Malmö: Liber
- Bildh, Mats; Affärsområdeschef på Wexnet. 2017. Intervju 25 november.
- Danemark, Berth, 2004. *Samverkan – en fråga om makt*. Örebro: LäroMedia Örebro AB.
- Eschenfelder, B. (2011). "Funder-Initiated Integration Partnership Challenges and Strategies". *Nonprofit Management and Leadership*. 21 (3): 273–288
- Ferris, J. Williams, N. (2013). "Offices of Strategic Partnerships: Helping Philanthropy and Government Work Better Together". *Foundation Review*. 5 (4): 24–36
- Fonseca, Annika; Bredbandssamordnare i Kalmar kommun. 2017. Intervju 30 november.
- Hultén, John. Sannerstedt, Anders. 2007. Offentlig-privat samverkan kring infrastruktur- en forskningsöversikt. *Väg- och transportforskningsinstitutet*. ISBN 978-91-85943-05-0
- Jordbruksverket. Att söka bredbandstöd. 2017a. <http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/stod/stodilandsbygdsprogrammet/bredband/attsokabredbandsstod.4.44141f7315158c431c5b91f5.html> (Hämtad 2017-11-29)
- Jordbruksverket. Poängsättning och prioritering. 2017b. <http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/stod/stodilandsbygdsprogrammet/bredband/poangsattningochprioritering.4.44141f7315158c431c5b9240.html> (Hämtad 2017-11-29)
- Kalmar Energi. Organisation. 2018. <https://kalmarenergi.se/om-oss/organisation/>
- Kalmar kommun. Bredband. 2017c. <https://kalmar.se/bygga-bo-och-miljo/samhallsutveckling/bredband-och-it.html> (Hämtad 2017-12-10)
- Kalmar kommun. Kommunfakta. 2017a. <https://kalmar.se/kommun-och-politik/kommunfakta.html> (Hämtad 2017-12-07)
- Kalmar kommun. Kommunfullmäktige. 2017b. <https://kalmar.se/kommun-och-politik/kommunens-organisation/kommunfullmaktige.html> (Hämtad 2017-12-09)
- Konkurrensverket. Karteller. 2015. <http://www.konkurrensverket.se/konkurrens/om-konkurrensreglerna/samarbete-som-begransar-konkurrensen/karteller/> (Hämtad 2018-02-13)

- Konkurrensverket. Om upphandlingsreglerna. 2017.
<http://www.konkurrensverket.se/upphandling/om-upphandlingsreglerna/> (Hämtad 2018-02-10)
- Lignell, Johan. (2013) ”Lagen om offentlig upphandling ska bort”. *Svenska Dagbladet*.
<https://www.svd.se/lagen-om-offentlig-upphandling-ska-bort> (Hämtad 2018-02-05)
- Markaryds Kommun. Befolkningsstatistik. 2017a. <http://markaryd.se/innehall/om-kommunen/befolkningsstatistik/befolkningsstatistik> (Hämtad 2017-12-01)
- Markaryds Kommun. Bredbandstrategi. 2017b.
http://markaryd.se/sites/default/files/dokument/ks/Bredbandsstrategi__MarkarydsKommun.pdf (Hämtad 2017-12-02)
- Markaryds Kommun. Bredband i Markaryds Kommun. 2017c.
<http://markaryd.se/innehall/miljo/boende/bredband/bredband-i-markaryds-kommun> (Hämtad 2017-12-04).
- Markaryds Kommun. Kommunfullmäktige. 2017d.
<http://markaryd.se/innehall/demokrati/vem-bestammer-i-kommunen/politisk-organisation/kommunfullmaktige/kommunfullmaktig> (Hämtad 2017-12-03)
- Motion 1994/95: K617. *Kommunallagens lokaliseringsprincip*.
- Persson, Matz; Bredbandssamordnare i Markaryds kommun. 2017. Intervju 22 november.
- Regeringen. Sverige helt uppkopplat 2025-En bredbandstrategi. 2016-12-21.
<http://www.regeringen.se/informationsmaterial/2016/12/sverige-helt-uppkopplat-2025---en-bredbandsstrategi/> (Hämtad 2017-12-13)
- Samverkansavtal mellan TeliaSonera Sverige AB och Kalmar kommun. 2014-06-16. (Se Bilaga)
- Teorell, Jan, Svensson, Torsten, 2007. *Att fråga och svara. Samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber.
- Växjö Kommun. Bredband. 2017a. <http://vaxjo.se/sidor/trafik-och-stadsplanering/landsbygdsutveckling/bredband.html> (Hämtad 2017-12-04).
- Växjö Kommun. Historia. 2017b. <http://wexnet.se/om-wexnet/historia/> (Hämtad 2017-12-05)
- Växjö Kommun. Kommunfullmäktige. 2017c. <http://vaxjo.se/sidor/politik-och-demokrati/organisation-och-politik/kommunfullmaktige.html> (Hämtad 2017-12-06)

8. Bilagor

Samverkansavtal

Mellan Kalmar Kommun och TeliaSonera Sverige AB

Avtalsparter är Kalmar Kommun, 212000-07461 nedan kallad "Kommunen" och "TeliaSonera Sverige AB", 556430-0142, nedan kallad Telia. Kommunen och Telia kallas nedan gemensamt för "Parterna" och var för sig för "Vart".

Genom att ingå detta Samverkansavtal ("Samverkansavtalet") åtar sig Parterna att samverka kring etablering och drift av ett aktivt fibernät och en öppen Tjänsteplattform där Tjänsteleverantörer kan erbjuda bredbandstjänster till boende och verksamheter i Kommunen.

1. Avtalsstruktur och definitioner

1.1 Samverkansavtalet består av de handlingar som anges nedan. Avtalets huvudtext har tolkningsföreträde före eventuella bilagor.

- Huvudtext (detta avtalsdokument)

1.2 Såvida inte sammanhanget eller omständigheterna uppenbarligen föranleder annat kommer använda ord och begrepp anses ha den innebörd som anges nedan.

Aktiv utrustning	Utrustning i form av exempelvis routrar, switchar, servrar, Olekonvertrar och mjukvara som behövs för att kommunicera i ITinfrastrukturen (kundplacerad utrustning undantagen).
Fastighetsnät	Kabel (fiber alternativt kopparkabel CAT 5e eller 6) inom en fastighet.
IT-infrastrukturen	Passivt nät inklusive Aktiv utrustning inom vid varje tidpunkt aktuellt geografiskt område,
Kund	Fysisk eller juridisk person som kan ingå avtal om eller har ingått avtal om bredbandstjänst med Tjänsteleverantör.
Styrgrupp	Samarbetsorgan för styrning av samarbetet enligt Samverkansavtalet. Bemannas med lika antal representanter från Kommunen och Telia.
Tjänsteleverantör	Den som ingått avtal med kommunikations-operatör om att leverera bredbandstjänster till Kunder anslutna till IT-infrastrukturen.
Tjänsteplattform	Hårdvara och mjukvara som möjliggör leverans av tjänster från olika oberoende Tjänsteleverantörer i IT-infrastrukturen.

2. Syfte och omfattning

2.1 Regeringen har fattat beslut om bredbandsmålet att 90 % av Sveriges hushåll och företag ska ha tillgång till bredband på minst 100 megabit per sekund senast år

2020. Parterna delar regeringens bredbandsmål och Samverkansavtalet är en del av den satsning som Kommunen gör för att uppnå målet.

2.2 Mot bakgrund av ovanstående, samt det faktum att den snabba utvecklingen av data och teletjänster framkallar ett behov av en kraftfull utbyggnad av fiberaccesser, har Parterna genom Samverkansavtalet beslutat att ingå ett samarbete för att så många som möjligt av Kommunens invånare och företag ska få möjlighet att ansluta sig till IT- infrastrukturen. Parternas gemensamma målsättning är att 90 % av Kommunens invånare och företag ska ha möjlighet att ansluta sig till IT-infrastrukturen senast 1 januari 2020.

2.3 Parterna ska aktivt samverka kring etablering och drift av en fiberbaserad IT- infrastruktur med hög kapacitet och med största möjliga antal anslutna Tjänsteleverantörer. Parterna kommer att aktivt verka för att tjänsteutbudet i IT- infrastrukturen i hög grad motsvarar Kundernas efterfrågan. Telia kommer att aktivt verka för att Tjänsteleverantörer kommer att kunna tillhandahålla ett attraktivt tjänsteutbud för kunder anslutna till IT-infrastrukturen. Telia kommer att lägga ned stort engagemang för att Tjänsteplattformen ska vara attraktiv och ge ett mervärde för samtliga i IT-infrastrukturen engagerade parter.

2.4 Ett väl utbyggt fibernät underlättar även utbyggnaden av moderna mobilnät. Parternas gemensamma målsättning är att 90 % av Kommunens geografiska yta ska ha mobil täckning senast år 2015.

2.5 Genom Telias Tjänsteplattform erbjuds kunder som är anslutna till IT- infrastrukturen Internetaccess och andra IP-baserade tjänster, såsom telefoni och IPTV, samt tjänster anpassade för fastighetsägare och företag.

2.6 Telia etablerar anslutningspunkter för fiber genom TeliaSonera Skanova Access AB (Skanova).

2.7 Kommunen kommer att äga sin del av stadsnätet under avtalsperioden.

3. Översiktlig beskrivning av affärsmodell och roller

3.1 Parterna ska gemensamt arbeta fram en utbyggnadsplan beträffande IT- infrastrukturen med utgångspunkt i kommersiella förutsättningar för utbyggnad, se vidare punkt 4.3. Förslag till utbyggnadsplan skall fastställas senast två månader efter avtalets tecknande.

3.2 Telia äger, förfogar över och bygger ut IT-infrastrukturen.

3.3 Telia etablerar IT-infrastrukturen, tillhandahåller en öppen och konkurrensneutral Tjänsteplattform i IT-infrastrukturen, samt ingår avtal med Tjänsteleverantörer om tillhandahållande av bredbandstjänster till kunder anslutna till IT-infrastrukturen.

3.4 Tjänsteleverantör erhåller, genom avtal med Telia, rätten att distribuera bredbandstjänster till kunder anslutna till IT-infrastrukturen.

4. Samarbetsorgan

4.1 Parterna ansvarar för att upprätta en Styrgrupp som kommer att behandla strategiska frågor som uppkommer med anledning av Samverkansavtalet. Förslag från Styrgruppen kommer att fattas beslut om i respektive Parts organisation.

4.2 Styrgruppen kommer att diskutera strategiska frågor om IT-infrastrukturen, exempelvis marknads- och kommunikationsplan samt produktions- och utbyggnadsplan.

4.3 Parterna kommer att genom Styrgruppen gemensamt ta fram en marknadsplan, en kommunikationsplan och en utbyggnadsplan. Parterna kommer vidare att enas om processer och rutiner för det fortsatta arbetet när det gäller utbyggnadsplanen.

4.4 Parterna avser att enas om en etisk policy inom Styrgruppen.

4.5 Styrgruppen kommer att vid sitt första möte utarbeta ett dokument som anger relevanta kontaktpersoner inom respektive Parts organisation.

4.6 Vardera Part kommer att ha minst en representant i Styrgruppen.

4.7 Styrgruppen bör sammanträda minst 2 ggr per kalenderår. Telia är sammankallande.

4.8 Parterna kommer att upprätta en lokal arbetsgrupp för genomförande av respektive utbyggnadsfas med engagerade representanter för båda Parter.

5. Telias huvudsakliga uppgifter

5.1 Telia utarbetar förslag till utbyggnadsplan för IT-infrastrukturen i hela kommunen. Planen kommer att omfatta fiberanslutning av byalag, villor, flerfamiljshus, företagsområden etc. i större och mindre tätorter

5.2 Telia utser en projektledare för genomförandet av samverkansavtalet.

5.3 Telia säkerställer resurser för bearbetning av olika kundgrupper i syfte att utveckla ITinfrastrukturen.

5.4 Telia bygger ut och underhåller IT-infrastrukturen. Utbyggnad sker på marknadsmässiga grunder.

5.5 Telia tillhandahåller en öppen och konkurrensneutral Tjänsteplattform, Detta innebär att Telia kommer att ge Tjänsteleverantörertilträde till Tjänsteplattformen enligt avtal med respektive Tjänsteleverantör.

5.6 Telia bekostar, installerar, underhåller och uppgraderar IT-infrastrukturen och Tjänsteplattformen. Telia kommer också att drifta och övervaka IT-infrastrukturen.

5.7 Telia kommer att upprätthålla den etiska policy som Parterna kommit överens om via Styrgruppen.

5.8 Telia ska

definiera vilka geografiska områden som kan utgöra fibermarknadsområden för Skanova Fiber 2009 respektive Fiber Villa,

- tillhandahålla Skanova Fiber 2009 inom sina fibermarknadsområden till alla operatörer till standardiserat pris,
- ansluta fibernät, som byalag inom Kommunen byggt, till Telias fibernät, om de villkor som tillämpas för byalagskoncept uppfylls

6. Kommunens huvudsakliga uppgifter

6.1 Kommunen kommer att verka för att sprida information om IT-infrastrukturen till Kommunens boende och verksamheter, samt förmedla intresseanmälningar från dem som visar intresse för att ansluta sig till IT-infrastrukturen till Telia för vidare bearbetning. Kommunen möjliggör sådan intresseanmälan via Kommunens hemsida,

6.2 Kommunen kommer att till Telia lämna den information som Telia behöver för att fullfölja sitt åtagande enligt Samverkansavtalet, såvida inte informationen utgör sekretess enligt lag eller ett utlämnande skulle stå i strid med personuppgiftslagen.

6.3 Vid framtagning av uppgifter ur adress- och fastighetsregister äger kommunen rätt att ta ut avgift enligt prislista.

6.4 Kommunen åtar sig att skapa förutsättningar för en storskalig fiberutrollning i Kommunen så att moderna förläggningsmetoder kan användas, samförläggning kan genomföras och återställningskostnader kan minimeras. Kommunen och Telias dotterbolag Skanova skall ingå Markavtal, där förutsättningar för en storskalig fiberutrollning skall avtalas.

7. Försäljning och marknadsföring

7.1 Parterna kommer att verka för att utveckla IT-infrastrukturen enligt gemensamt framtagen marknadsplan (se punkt 4.2 ovan).

7.2 Telia kommer att aktivt marknadsföra IT-infrastrukturen. För försäljning av fiberanslutning till villor kommer Telias "Villa-fiber" koncept att kunna nyttjas där det är marknadsmässigt motiverat.

7.3 Marknadsföring och marknadsbearbetning kommer att genomföras enligt den av Styrgruppen fastställda marknadsplanen samt kommunikationsplanen. Parterna ansvarar för framtagning av marknads och kampanjmaterial ,

7.4 Telia kommer att tillsammans med Tjänsteleverantörerna bedriva marknadsföring av IT-infrastrukturen och Tjänsteplattformen gentemot de boende/verksamma i anslutna fastigheter. Telia kommer även att genomföra informationsträffar, samt i övrigt informera presumtiva Kunder via hemsidor så som www.bredbandswebben.se.

7.5 Parterna ska verka för att ingångna avtal marknadsförs och förankras internt både inom Kommunen och inom berörda delar av TeliaSoneras organisation. Detta i syfte att samtliga berörda enheter och personer ska få kännedom om detaljer i ingångna avtal för att på bästa sätt kunna utveckla fiberutbyggnaden i Kommunen. Vidare ska Telia vid behov kunna bjuda in Kommunen till träffar i syfte att informera andra kommuner och företag om samarbetet med TeliaSonera.

7,6 Telia kommer att hjälpa till med att sprida information till lokal media för att få ett positivt genomslag av fibersatsningen i Kommunen. Syftet med informationen är dels att framhålla Kommunens fibersatsning, dels att ge kommuninvånarna god kännedom om samarbetet och vad det innebär för dem. Det innefattar bland annat att i nära samarbete med Kommunen och i god tid, planera för pressträff, ta fram pressmaterial och formulera gemensamma budskap.

8. Arbetsformer

8.1 Arbetsformerna ska präglas av en stor öppenhet och en vilja att lära av varandra. Parternas målsättning är att arbetssättet ska präglas av hög kvalitet och effektivitet och att etiska frågeställningar hanteras professionellt.

8.2 Såvida parterna inte skriftligen överenskommer om annat, ska vardera Parten stå för sina egna kostnader med anledning av arbete enligt Samverkansavtalet.

9. Avtalstid

9.1 Samverkansavtalet gäller från dagen för undertecknandet för en initial period till och med 2020-12-31. Avtalet blir dock inte giltigt förrän det har godkänts av kommunfullmäktige i kommunen.

9.2 Under förutsättning att ena Parten uppfyller åtaganden enligt detta avtal och andra Parten inte uppfyller avtalade villkor eller överenskomna prioriteringar, har Pari rätt att säga upp avtalet med tre (3) månaders uppsägningstid.

9.3 Samverkansavtalet kan förlängas med två (2) år i taget ener 2020-12-31 med ett (1) års uppsägningstid efter skriftlig överenskommelse mellan parterna.

10. Organisation

10.1 I samband med undertecknandet av Samverkansavtalet kommer Parterna att utse en kontaktperson inom respektive Parts organisation som ansvarar för kontakter Parterna emellan beträffande Samverkansavtalet.

10.2 Övriga relevanta kontaktpersoner kommer att framgå av ett dokument som Styrgruppen kommer att utarbeta vid sitt första möte, se vidare punkt 45

II. Ändringar och tillägg

11.1 Tillägg och ändringar i Samverkansavtalet ska för att gälla ske skriftligen och godkännas av den andre parten. Om inte annat avtalats gäller detta avtals villkor även för de tillägg eller den ändring som görs. Muntliga utfästelser gäller endast om de skriftligen bekräftas av den andre parten.

12. Överlåtelse av avtal och sekretess

12.1 Detta Avtal får inte överlåtas till tredje Part utan den andre Partens skriftliga godkännande.

12.2 Part förbinder sig att iaktta sekretess rörande innehållet i detta Avtal och avseende uppgifter som anknyter till avtalsförhållandet, såvida det inte åligger Part att utlämna ifrågavarande uppgift i enlighet med regleringarna om allmänna handlingars offentlighet.

12.3 Telia är medveten om den offentlighetsprincip som gäller för av kommunen eller av kommunen ägt företag med de inskränkningar som anges i gällande offentlighet- och sekretesslag, om skydd för det allmännas ekonomiska intresse respektive för enskilds ekonomiska intresse. Kommunen ska inte anses ha brutit mot bestämmelserna i detta avtal vid utlämnande av uppgift som inte strider mot offentlighet- och sekretesslagens bestämmelser.